

حذف دلار از سیستم گزارشگری گمرک کلید خورد

بعد از مصوبه دولت در خصوص حذف دلار از سیستم گزارشگری کشور، برای نخستین بار آمارهای تجارت خارجی گمرک با دو ارز یورو و دلار ارائه شد. به گزارش «تسنیم»، بررسی جزئیات گزارش گمرک از آمارهای تجارت خارجی کشور نشان می‌دهد، برای نخستین بار در این گزارش، از ارز یورو برای ارائه آمارهای تجارت خارجی استفاده شده است. هیئت دولت چندی قبل دستگاه‌های اجرایی را ملزم کرد برای سیستم گزارشگری خود در کنار دلار از یورو استفاده کنند تا طی دو سال آتی، استفاده از دلار در سیستم گزارشگری کشور متوقف شود. گزارش‌های آماری سابق گمرک ایران تنها بر اساس ارز دلار ارائه می‌شد.

یکشنبه ۲۷ خرداد ۱۳۹۷ ● شماره صد و پنجاهوشش

ا ت ی و ع ه ن د

کتیو | ۰۳

فعالان تولید و کسب و کار معتقدند شیوه فعلی توزیع ارز تک‌نرخي موجب خسارت تولیدکننده‌های کوچک خواهد شد

بازی ارز با کلاف پیچیده تولید

● **مجتبی کاوه**
● **روزنامه‌نگار**

سیاست جدید ارزی دولت اگرچه چالش افزایش نرخ دلار در بازار آزاد را ظاهرا خاتمه داد، اما در واقع منشأ مشکلات تازه‌ای برای واردکنندگان و صادرکنندگان شد. رانت‌های ارز تک‌نرخي را هم اگر به ماجرای ارز اضافه کنیم وضعیت ارزی کشور پیچیده‌تر و مشکلات آن جدی‌تر می‌شود.

بر اساس اظهارات فعالان اقتصادی، پرداخت بی‌رویه ارز به متقاضیان کاذب برای واردات، بی‌انگیزگی برای صادرات به‌ویژه در خصوص محصولات کاملاً داخلی مثل زعفران و پسته، عدم تناسب بین عرضه ارز به نیازمندان واقعی و غیرنیازمندان، همچنین سوءاستفاده از ارزهای دولتی پرداختی، از جمله عواقب سیاست جدید ارزی است که به همراه مشکلات دیگر، می‌تواند برای تولید و صادرات کشور مانع‌تراشی کند. به اعتقاد کارشناسان، اگر دولت در توزیع ارز استثنائاتی برای تولیدکننده‌های بخش خصوصی یا صادر کنندگان این بخش قائل می‌شد مشکل ارزی بهتر می‌توانست حل شود، اما مسئله این است که یک‌سری از متقاضیان خاص بدون هیچ‌گونه محدودیتی از امتیاز دریافت ارز دولتی بهره‌مندند. بیش‌اظهاری یا کم‌اظهاری نتیجه همین توزیع ارزی است که تبعات آن کاهش منابع ارزی، هدایت ارزها به سمت کالای قاچاق و واردات بی‌رویه است. این مشکل از دید کارشناسان با اصلاح سیاست ارزی یا نظارت‌های هوشمندانه‌تر قابل حل است. این نظارت‌ها نیز می‌تواند در بخش‌های حساس مثل گمرک و شبکه بانکی بیشتر باشد.

بر اساس آمارهای اعلام‌شده تنها در دو ماه اول امسال، ۲۰ میلیارد دلار ثبت سفارش واردات وجود داشته که با این روند پیش‌بینی می‌شود برای واردات تا پایان امسال حدود ۱۲۰ میلیارد دلار نیاز ارزی وجود داشته باشد، یعنی ۳ برابرشدن واردات. به همین دلیل تلاش برای تعدیل نرخ ارز، حفاظت از منابع و ذخایر ارزی، افزایش نرخ ارز متناسب با تورم داخلی، همچنین اعمال سخت‌گیری‌های بیشتر در حوزه تأمین ارز واردات می‌تواند شرایط را متعادل‌تر کند یا حداقل اینکه در این وضعیت تولیدکننده‌ها محتمل زبان ننشوند.

● **ضرورت تحقق مطالبات ارزی بخش خصوصی**
محمدحسین برخوردار، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران در این خصوص با تأکید بر اینکه دولت می‌توانست قبل از توزیع ارز، برنامه‌ریزی منسجم‌تری برای عرضه داشته باشد، به «آینه‌نو» می‌گوید: «یکی از

از آنجایی که بخشی از فعالیت‌های اقتصادی توسط تولیدکننده‌های کوچک انجام می‌شود، سیاست‌های ناکارآمد ارزی می‌تواند به کمرنگ‌شدن دایره فعالیت‌های این دسته ختم‌شود.

هستند که تحقق مطالبات ارزی آن‌ها برای افزایش تولید اهمیت دارد. بر این اساس، هرگونه فشاری که به این دسته از فعالان وارد شود زمینه را برای هدایت دارایی‌های ارزی به سمت قاچاق فراهم می‌کند، چراکه اقتصاد ما یک اقتصاد دلالی است و هرگونه سیاست نادرست، یعنی فراهم‌سازی مقدمات برای مشکلات و گرفتاری‌های بیشتر.»

● **ضرر تولیدکنندگان کوچک از سیاست‌های ارزی ناکارآمد**

مهدی پورقاضی، عضو اتاق بازرگانی تهران نیز در این زمینه معتقد است که تک‌نرخ‌شدن ارز بدون در نظرگرفتن سازوکارهای ارزی، منجر به ضرر صادرکننده‌های کوچک می‌شود. وی در این باره به «آینه‌نو» توضیح می‌دهد: «از آنجایی که بخش زیادی از فعالیت‌های اقتصادی توسط تولیدکننده‌های کوچک کشور انجام می‌شود، سیاست‌های ناکارآمد ارزی می‌تواند به کمرنگ‌شدن دایره فعالیت‌های این دسته ختم شود. برای مثال، این تولیدکننده‌ها در صورت کمبود ریافت ارز با وجود موانع برای آن نمی‌توانند به موقع به مواد موردنیاز دسترسی

پیدا کنند، به همین دلیل بخش زیادی از فعالیت‌های آن‌ها معطل می‌ماند. از سویی، موضوع گرانی و افزایش قیمت مواداولیه، محصول نهایی این تولیدکنندگان را با چالش‌های بیشتری مواجه می‌کند. این مشکلات، هم در پیدا کردن تقاضای کافی برای محصولات این تولیدکننده‌ها و هم در مسائل دیگری مثل افزایش بهره‌وری و کیفیت محصولات نمود پیدا می‌کند.»

پورقاضی با بیان اینکه اولویت عرضه ارزی باید با تولیدکنندگان باشد، می‌گوید: «در این سال‌ها سرکوب دستوری نرخ ارز توسط دولت بحران ارزی را دامن زد. حال که با ادامه همین روش نرخ ارز تک‌نرخ‌شده نباید این شرایط دستوری به زیان تولیدکننده رقم بخورد. اگر دولت می‌توانست کم‌اکان زمینه فعالیت تولیدکنندگان در بازار آزاد را به صورت قانونی فراهم کند، سیاست جدید ارزی شکل منطقی‌تری پیدا می‌کرد، نه اینکه به بهانه فعالیت دلال‌ها و واسطه‌گرها تولید را محدودتر کند.»

● **دولت به تولیدکننده بخش خصوصی سوبسید ارزی بیشتری بدهد**

فاطمه قنبرپور عضو اتاق بازرگانی ارومیه نیز در این راستا با تأکید بر اینکه دولت باید به تولیدکننده و صادرکننده‌های بخش خصوصی سوبسید ارزی بیشتر بدهد، می‌گوید: «متأسفانه سامانه جدید ارزی برای برخی از واردکنندگان که امتیازات خاصی دارند، زمینه سودجویی ایجاد می‌کند، در حالی که برداشت خود دولت و فعالان اقتصادی از این سامانه چیز دیگری بود. علی‌رغم همه اقداماتی که دولت برای بهترکردن شرایط انجام داده است، اما سوبسید ارزی به کسانی تعلق می‌گیرد که جزء تولیدکننده‌های اصلی نیستند یا فعالیت‌های تولیدی آن‌ها کمکی به رشد تولید داخلی نمی‌کند.»

طبق آنچه فعالان بخش خصوصی اعلام می‌کنند، راه‌اندازی بازار ثانویه و مدیریت آن توسط دولت به اداره درست منابع ارزی خواهد انجامید و در شرایط فعلی وجود چنین بازاری برای تأمین ارز موردنیاز متقاضیان لازم خواهد بود. البته همان‌طور که ذکر شد دولت برای جلوگیری از بروز مشکلات می‌تواند در این بازار مداخله مستقیمی داشته باشد و مانع التهابات احتمالی شود.

علی‌رغم اینکه سازمان توسعه تجارت چندی پیش با اعلام ضوابطی برای واردکنندگان و صادرکنندگان اعلام کرد که مانع از تخلفات ارزی در حوزه صادرات و واردات می‌شود، اما این سیاست به گفته صادرکنندگان بازدارنده نخواهد بود و زمانی که صادرات به صرفه نباشد برخی صادرکنندگان ممکن است از هر طریقی برای دورزدن قانون اقدام کنند.

به‌کارگیرد. آن‌ها که دل در گرو این سرزمین دارند و صادقانه برای ساختن می‌جنگند نمی‌توانند شاهد عیبی واضح در طرح‌ریزی برنامه‌های اقتصادی باشند. دشمن مصمم به ایجاد فشارهای بی‌سابقه اقتصادی است، ما باید مصمم‌تر و قوی‌تر در دفاع از منافع ملی باشیم. مهم نیست که قرار است چگونه با آن‌ها مذاکره یا مقابله کنیم، مهم این است که به راه‌های بی‌بازگشت قدم نگذاریم. مردم آگاه و مطلع، بهترین سنگر مقابله با توطئه‌های دشمن‌اند. همین که شاهد تلاش صادقانه و همه‌جانبه تمامی قوای سه‌گانه برای کنترل و مدیریت شرایط باشیم، وحدت ملی تقویت می‌شود و توان مدیریت اقتصادی کشور نیز افزایش می‌یابد. آن‌ها را محرم دانسته و تصمیم‌های صحیح و شایسته را با آن‌ها در میان می‌گذاریم. سیاست جدید ارزی خوب، اما دیرهنگام و ناقص است. اگر سیاست‌گذاران بتوانند مانند بخش خصوصی فکر کنند و مثل یک دولت قوی و مقتدر برنامه‌ها را پیش ببرند، امیددستیابی به ساماندهی نیازهای ارزی در وضعیت ویژه محقق می‌شود.

عضو اتاق بازرگانی تهران

● **یادداشت**
● **محمد رضا شهیدی**

رفتار منفعلانه بانک مرکزی در برابر نوسانات ارزی

تغییرات ناگهانی نرخ ارز علاوه بر لطمه به تولید، بر مخارج خانوادها و هزینه زندگی مردم تأثیر بسزایی دارد و جهش قیمت ارز، ثبات اقتصادی را دچار خدشه خواهد کرد. شناسایی عوامل این تغییرات و تقسیم‌بندی آن به عوامل قابل کنترل و غیرقابل کنترل ضرورت چندباره خواهد داشت. عوامل قابل کنترل باید شناسایی و مدیریت شود و عوامل غیرقابل کنترل نیز باید پیش‌بینی و سناریوهای قابل اجرای مختلفی برای آن طراحی شود. اما رفتار دولت خصوصاً بانک مرکزی تا کنون انفعالی بوده و مسئولان این حوزه منتظر هستند ببینند وضعیت بازار به کدام سمت حرکت می‌کند و بعد با تأخیر به آن پاسخ دهند. بانک مرکزی به‌عنوان راس هرم مدیریت ارز، باید در پیش‌بینی و پاسخ‌دهی به رفتار بازار چابک‌تر باشد و گزارش‌های شفاف‌ی در مورد ورودی و خروجی ارز مصرفی در رسته‌های مختلف تولیدی و تجاری منتشر کند.

ظرف چند سال گذشته، صدها بار کارشناسان عنوان کردند که کنترل دستوری نرخ ارز و عدم رشد قیمت ارز متناسب با نرخ تورم مانند فتر جمع‌شده‌ای می‌ماند که به یک‌باره جهش خواهد داشت و این تجربه را در سال‌های ۹۲-۹۱ نیز داشته‌ایم، بنابراین نگاه سیاسی مانع تصمیم‌گیری درست اقتصادی شد و همین امر در خصوص بسیاری از مشکلات اقتصادی کنونی به چشم می‌آید. در حال حاضر تهدیدات، امکان تبدیل به فرصت و نظم‌دهی به اقتصاد را به‌صورت بالقوه‌ای ایجاد کرده است. نگاه دقیق و کارشناسانه و تکیه بر توانمندی داخلی و توان اقتصادی می‌تواند زمینه اصلاح ساختار اقتصادی کشور را فراهم کند. باید برای یک‌پار اجماع کامل تمامی جناح‌های سیاسی و تصمیم‌گیران مختلف و صاحبان قدرت بر حل و فصل مسائل اقتصادی که عمدتاً راه‌حل داخلی دارد، انجام شود. مهم‌ترین مشکلی که در حال حاضر کشور با آن روبه‌روست تهدیدات خارجی نیست، بلکه نداشتن انسجام درونی، عدم تصمیم‌گیری درست و بهینه، نداشتن تناسب اختیارات و مسئولیت است که در رابطه با مسائل ارزی به‌وضوح خود را نشان داد. زمان برای تبدیل تهدید به فرصت فرا رسیده است مشروط بر اینکه تغییر، خواسته جمعی همه باشد، یعنی هم واردکنندگان و هم صادرکنندگان و همه فعالان اقتصادی با دولت همکاری کنند و تا جایی ممکن تخلفات حوزه ارز را به حداقل برسانند. راه‌اندازی سامانه «نیما» تا حدود زیادی می‌تواند دغدغه‌های ارزی را به شرط رعایت نظم در این سامانه و اهتمام به ساماندهی آشفته‌گی‌های ارزی حل کند، اما متأسفانه باید یادآور شد که وضعیت ارزی کشور علی‌رغم تأکید مسئولان بر توان پرداخت ارز موردنیاز صنایع، وضعیت مطلوبی ندارد و در سامانه نیما، ارز با یوان چین و وون کره‌جنوبی تخصیص داده نمی‌شود. این در حالی است که در طول چند سال گذشته همواره چین و کره‌جنوبی جزء شرکای اصلی تجاری ایران بوده‌اند. در رابطه با برخی از تجار و فعالان اقتصادی نیز چنین مشکلاتی در سامانه نیما به چشم می‌آید، بنابراین در ضرورت به روزرسانی و بهبود ایرادات این سامانه باید افزود از آنجایی که این سامانه به‌منظور ساماندهی ارز راه‌اندازی شده باید سازوکار مقابله با چنین مسائلی در سامانه، تعریف و روشن شود تا به اطمینان مردم و فعالان از کارایی این سامانه افزوده شود.

کارشناس اقتصادی

